

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/84/2021
Identifikačné číslo spisu:	7616218233
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7616218233.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Nory Halmovej a členov senátu Mgr. Miroslava Šeptáka a JUDr. Ing. Maria Dubaňa v spore žalobkyne Q. Q., bývajúcej v W. K. B., H. S. XX, právne zastúpenej Advokátska kancelária VIŠŇOVSKÁ, s.r.o., so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Radničné námestie 279/4, proti žalovanému J. Q.Č., bývajúcemu v W. K. B., P. XXX/XX, právne zastúpený JUDr. Martinom Špakom, advokátom so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Odborárov 49, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16C/171/2016, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 3. júna 2020 sp. zn. 3Co/139/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie zamietla.

Žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej aj „súd prvej inštancie“, resp. „okresný súd“) medzitýmnym rozsudkom z 18. marca 2019, č.k. 16C/171/2016-143 rozhodol, že žalobkyňou uplatnený nárok, čo do základu je opodstatnený (výrok I.) s tým, že o výške nároku a o trovách konania rozhodne v konečnom rozsudku (výrok II.). V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v prejednávanej veci sa žalobkyňa domáhala, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť jej sumu 30.000,- eur titulom vydania bezdôvodného obohatenia podľa § 451 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), pričom svoj nárok odôvodnila tým, že uvedená suma zodpovedá jednej polovici hodnoty, o ktorú bola zhodnotená nehnuteľnosť vo vlastníctve žalovaného, a to budova súp. č. XXX, stojaca na parcele KNC č. XXXX, k.ú. W. K. B. (ďalej len „nehnutelnosť vo vlastníctve žalovaného“).

1.1. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k skutkovým zisteniam, v rámci ktorých konštatoval, že žalobkyňa bola manželkou syna žalovaného, pričom ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom z 30. júna 2015, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 20. júla 2015. Ďalej bolo zistené, že do nehnuteľnosti žalovaného boli z finančných prostriedkov žalobkyne a jej bývalého manžela

patriacich do BSM vynaložené investície, a to do rekonštrukcie podkrovia nehnuteľnosti žalovaného. V uvedenom smere, okresný súd poukázal na zmluvu o splátkovom úvere zo dňa 7. apríla 2015, uzatvorenú medzi W. W., U..W., žalobkyňou a jej manželom, na základe ktorej im bol poskytnutý úver vo výške 1.200.000,- SK na účel bývania; ďalej na zmluvu o poskytnutí flexi hypotéky, uzatvorenú medzi B. Ú.B. O. U..W., ako veriteľom a žalobkyňou a jej manželom ako dlžníkmi, na základe ktorej im bol poskytnutý hypotekárny úver vo výške 706.000,- SK a napokon, na zmluvu o splátkovom úvere, uzatvorenú so W. W. U..W., na základe ktorej bol bývalým manželom poskytnutý úver vo výške 34.000,- eur na bývanie. V spore, na základe výpovedí strán, ako aj svedkov, zostalo nesporné, že mezonetový byt, teda nehnuteľnosť žalovaného, ktorý žalobkyňa spoločnými finančnými prostriedkami s bývalým manželom zhodnotila, prestala užívať v apríli roku 2015. V uvedenom čase sa odsťahovala zo spoločnej domácnosti, ktorú zdieľala so synom žalovaného. Po jej odchode bol vymenený zámok na nehnuteľnosti a bola jej tak odňatá možnosť nehnuteľnosť užívať. Zrekonštruovaná podkrovná časť nehnuteľnosti žalovaného, tvoriaca mezonetový byt nie je podľa výpovede žalovaného ako aj svedka, ktorý tam naďalej býva, skolaudovaná. Z takto zisteného skutkového stavu, mal súd prvej inštancie za nepochybne preukázané, že nárok žalobkyne je daný. Do nehnuteľnosti žalovaného, v súčasnosti predstavujúcej podkrovný mezonetový byt, žalobkyňa investovala spoločné finančné prostriedky so svojím bývalým manželom a nepochybne týmto spôsobom nehnuteľnosť žalovaného zhodnotila.

1.2. Keďže žalovaný sa v spore bránil vznesenou námietkou premĺčania, súd prvej inštancie sa musel vysporiadať aj s uvedenou skutočnosťou. Pri jej posúdení vychádzal z názoru, že pokiaľ osoba investovala do cudzej nehnuteľnosti vlastné finančné prostriedky a túto nehnuteľnosť aj užívala, resp. spolužívala, vznikol jej nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v zhodnotení uvedenej nehnuteľnosti až momentom znemožnenia výkonu tohto jej spolužívacieho práva. Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že spolužívacie právo žalobkyne k nehnuteľnosti žalovaného bolo dané, keď spoločne so svojím bývalým manželom užívali dlhodobo zrekonštruované podkrovné priestory nehnuteľnosti s jeho súhlasom. Žalobkyni bol znemožnený výkon jej práva od apríla 2015, kedy sa odsťahovala zo spoločnej domácnosti a zároveň došlo k výmene zámku na vstupných dverách, čo jej znemožnilo prípadný návrat do objektu. Na základe uvedeného okresný súd vyvodil záver, že až od tohto okamihu začala plynúť žalobkyni premĺčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia, a preto jej nárok nie je premĺčaný.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 3. júna 2020 sp. zn. 3Co/139/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), potvrdil. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania v celom rozsahu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v danej veci súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, ak vychádzal z názoru, že žalobkyňou uplatnený nárok, čo do základu je dôvodný a správne posúdil aj začiatok plynutia premĺčacej doby vzniknutého bezdôvodného obohatenia. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového, ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a právne normy, ktoré uviedol súd prvej inštancie poukázal a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP).

2.1. Na doplnenie, odvolací súd uviedol, že príkladom majetkového prospechu získaného plnením bez právneho dôvodu je zhodnotenie nehnuteľnosti investíciami tretej osoby, ktoré boli vykonané bez zodpovedajúceho právneho dôvodu, kedy vlastník nehnuteľnosti nadobúda bezdôvodné obohatenie už okamžikom vykonaním stavebných, či iných cenu nehnuteľností zvyšujúcich úprav. Naproti tomu v prípade zhodnotenia investíciami vykonanými na základe právneho dôvodu dochádza k vzniku bezdôvodného obohatenia až v okamihu, keď tento právny dôvod stratil svoje účinky (odpadol). Dostatočný právny dôvod investície na vec (nehnuteľnosť) tretej osoby môže predstavovať napríklad i neformálny (ústny) prisľub budúceho prevodu nehnuteľnosti, ktorý odpadne ako náhle vlastník prisľub odvolá, prípadne odmietne nehnuteľnosť predať, či vytvorí taký stav, z ktorého je zrejmé, že kúpa už nebude realizovaná. Za dostatočný právny dôvod vynaloženia investícií na nehnuteľnosť (dom či bytovú jednotku) z pohľadu naplnenia skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia vzniknutého z právneho dôvodu, ktorý odpadol, treba považovať i vzájomnú dohodu účastníkov o spoločnom bývaní a využívaní nehnuteľnosti (bytu) k tomuto účelu, na ktorej základe sa investujúca osoba podieľala na získaní

nehnuteľnosti, či na jej stavebných úpravách za účelom získania či skvalitnenia priestorov pre spoločné bývanie. K vzniku bezdôvodného obohatenia v takom prípade dochádza spravidla až v okamihu kedy účastníci takej dohody zrušili spoločné spolužitie a spoločné užívanie bytu.

2.2. V prejednávanej veci vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalobkyňa spolu so svojim bývalým manželom v rámci rekonštrukcie nehnuteľnosti žalovaného vynaložili investície potrebné na dokončenie podkrovných priestorov za účelom vytvorenia bytu. Nehnuteľnosť žalovaného zrekonštruovali s jeho súhlasom a následne ju spolu so žalovaným užívali. Možno preto konštatovať, že žalobkyňa spolu s manželom uzatvorili so žalovaným konkludentnú dohodu o bezodplatnom spoluužívaní podkrovných priestorov jeho nehnuteľností, ako samostatnej bytovej jednotky. Z vykonaného dokazovania bolo nesporné, že žalobkyni bol znemožnený výkon jej spoluúčasti práva k nehnuteľnosti žalovaného počnúc 1. aprílom 2015, kedy došlo k výmene vstupných zámkov a k jej odsťahovaniu sa zo spoločnej domácnosti. Z uvedených skutkových zistení možno vyvodiť, že za dostatočný právny dôvod vynaloženia investícií žalobkyňou na nehnuteľnosť žalovaného z pohľadu naplnenia skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia vzniknutého z právneho dôvodu, ktorý odpadol treba považovať konkludentnú dohodu žalobkyne so žalovaným o spoluužívaní nehnuteľnosti (mezonetového bytu) na tento účel, na základe ktorej sa žalobkyňa svojimi investíciami podieľala na stavebných úpravách nehnuteľnosti žalovaného za účelom získania bytu. K vzniku bezdôvodného obohatenia žalobcu v danej veci došlo okamihom, keď žalobkyni bolo znemožnené spoluužívanie nehnuteľnosti dňom 1. apríla 2015, kedy došlo k jej odsťahovaniu zo spoločnej domácnosti a k výmene vonkajších zámkov žalovaným. Za nesprávny preto treba považovať názor žalovaného, že už okamihom zhodnotenia jeho nehnuteľnosti investíciami žalobkyne vzniklo mu na úkor žalobkyne bezdôvodné obohatenie. Je tomu tak preto, že dôvodom poskytnutých investícií žalobkyňou, ktorými bola zhodnotená nehnuteľnosť žalovaného (rekonštrukčné práce za účelom vytvorenia mezonetového bytu) bola práve dohoda účastníkov o spoluužívaní nehnuteľnosti. Ak teda žalobkyni bolo znemožnené jej spoluúčasti právo v časti spornej nehnuteľnosti tým, že došlo k výmene zámku na vstupných dverách, odpadol aj právny dôvod, na základe ktorého do nehnuteľnosti investovala a tým žalovaný získal bezdôvodné obohatenie na úkor žalobkyne. Žalobkyňa svoj nárok uplatnila na súde dňom 1. decembra 2016 (pričom premlčacia lehota začala plynúť od 1. apríla 2015), teda v dvojročnej premlčacej lehote, preto za správny treba považovať záver súdu prvej inštancie, že k premlčaniu žalobkyňou uplatnenému nároku nedošlo. V tejto súvislosti bolo bez významu tvrdenie žalovaného, že žalobkyňa mala údajne jeho synovi už dňa 17. novembra 2014 oznámiť, že podala návrh na rozvod manželstva, a že sa ide odsťahovať zo spoločnej domácnosti po tom, čo si nájde náhradné bývanie. Je tomu tak preto, že pre začiatok plynutia premlčacej lehoty v prípade odpadnutia právneho dôvodu je rozhodujúce zistenie kedy došlo k odpadnutiu právneho dôvodu a nie prípadný úmysel žalobkyne nevykonávať spoluúčasti právo. Nebolo možné súhlasiť ani s názorom žalovaného, že v danom spore ide pri riešení začiatku plynutia premlčacej lehoty o odklon od doterajšej súdnej praxe. Rozhodnutia, na ktoré poukazoval sú rozdielne v tom, že tieto sa síce zaoberajú začiatkom plynutia premlčania v rámci bezdôvodného obohatenia, avšak rozlišujú bezdôvodné obohatenie, ktoré vzniklo plnením bez právneho dôvodu a plnením na základe právneho dôvodu, ktorý dodatočne odpadol.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu, žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f/ CSP a tiež aj § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, vyslovil presvedčenie, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Bližšie vadu zmätočnosti, konkretizoval tak, že rozhodnutie odvolacieho súdu, je podľa jeho názoru zmätočné, nezrozumiteľné, arbitrárne a svojvoľné, keďže je založené na skutočnostiach, ktoré žiadna z procesných strán netvrdila. Navyše, je aj nepreskúmateľné, keďže odvolací súd sa nevysporiada s kategorickým tvrdením žalovaného v odvolaní, týkajúcim sa absolútnej neplatnosti údajnej dohody o budúcom prevode nehnuteľnosti na žalobkyňu. Odvolací súd nesprávnym procesným postupom resp. v rozpore so základnými zásadami dokazovania v civilnom procese, potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, hoci žalobkyňa neprodukovala žiaden dôkaz (okrem svojich vlastných tvrdení), teda neuniesla dôkazné bremeno; uvedeným postupom došlo k porušeniu zásady spravodlivého procesu, ako aj prístupu dovolateľa k súdu. Ďalej k vytýkaným vadám zmätočnosti dovolateľ uviedol, že súdy

nižších inšancií nesprávne legitimizovali žalobkyňou tvrdenú ústnu dohodu o budúcom prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (bytu), od ktorej odvodil začiatok plynutia objektívnej aj subjektívnej premlčacej lehoty. Uvedenou (ústnou) dohodou malo v budúcnosti po vykonaní rekonštrukčných prác dôjsť k prevodu vlastníctva zrekonštruovanej nehnuteľnosti na žalobkyňu a jej bývalého manžela. Žalobkyňa v rámci svojho výsluchu pritom uviedla, že údajná dohoda mala vzniknúť v roku 2004 až 2005, keď spolu s vtedajším manželom riešili potrebu bývania. Len na základe týchto skutočností odvolací súd nemohol prihladiť na akúsi dohodu, ktorú uvádzala iba žalobkyňa, ktorej obsahom mal byť prísľub prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zo žalovaného na žalobkyňu, dôsledky tzv. absolútnej neplatnosti právnych úkonov spôsobujú to, že súdy nemôžu na takéto právne úkony prihliadať, nakoľko takéto práve úkony nevyvolávajú žiadne právne účinky a zároveň nemôžu od nich odvíjať ďalšie právne skutočnosti, ako napríklad začatie plynutia objektívnej premlčacej lehoty (viď. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/274/2004, resp. sp. zn. 4Cdo/288/2015). Arbitrážnosť, neurčitosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia spočíva tiež v tom, že odvolací súd neuviedol žiadne ustanovenie zákona, na základe ktorého vyjadril svoj právny názor. Označil síce jednotlivé ustanovenia zákona o bezdôvodnom obohatení, ako aj o dĺžke premlčacej lehoty, avšak žiadnym spôsobom neuviedol odpoveď na kľúčovú právnu otázku, ktorou bol začiatok plynutia premlčacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia. V súvislosti s konštatovaniami odvolacieho súdu v bode 23. rozhodnutia dovolateľ vyslovil presvedčenie, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je založené na iných záveroch ako rozhodnutie súdu prvej inštancie, keďže tento priamo podriadil zmluvný vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným podľa § 853 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, teda za aplikácie analógie práva, avšak odvolací súd tejto dohode nedal žiadny právny rámec. Námietke žalovaného, poukazujúc na nesprávnu aplikáciu § 853 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka súdom prvej inštancie, sa odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia, nevyjadril. Je nelogické, ak mala byť medzi stranami uzatvorená dohoda o prevode vlastníckeho práva, tak nemali žiaden logický dôvod uzatvárať dohodu o užívaní bytu. Okrem toho, právne vzťahy, ktoré opisovala žalobkyňa je podľa presvedčenia žalovaného potrebné podriaďiť pod ustanovenie § 50a Občianskeho zákonníka, týkajúce sa zmluvy o budúcej zmluve, avšak z hľadiska formy je tento právny úkon absolútne neplatným, z ktorého nevyplývajú žiadne iné právne skutočnosti. Za svojvoľné a v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, na ktorú poukázal, označil závery odvolacieho súdu, že „investujúca osoba sa podieľala na získaní nehnuteľnosti“. Súdy nižších inšancií v procese dokazovania neprípustným spôsobom preniesli dôkazné bremeno zo žalobkyne na žalovaného. Pokiaľ ide o naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolateľ ako rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu označil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MCdo/16/2011, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 479/2015, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/61/2011, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/355/2001, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/507/2014 a „mnoho ďalších“. Zo zhora uvedených dôvodov, dovolací súd žiadal, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp., aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu žalobkyne zamietne.

4. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

6. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v

tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

11. Žalovaný v prvom rade vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal, že konajúce súdy sa dostatočne nevysporiadali so všetkými argumentami, ktoré mali rozhodujúci význam pre rozhodnutie v predmetnej veci, konkrétne s jeho tvrdením týkajúcim sa absolútnej neplatnosti údajnej dohody o budúcom prevode nehnuteľnosti na žalobkyňu. Dovolací súd tiež neuviedol žiadne ustanovenie zákona, na základe ktorého vyjadril svoj právny názor, neuviedol odpoveď na kľúčovú právnu otázku, ktorou bolo začiatok plynutia premľacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia a odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je založené na iných záveroch ako rozhodnutie súdu prvej inštancie. Dovolateľ ďalej namietal, nesprávne skutkové závery súdov o existencii dohody o bezplatnom užívaní nehnuteľnosti. Namietal, že súdy nižších inštancií v procese dokazovania neprípustným spôsobom preniesli dôkazné bremeno zo žalobkyne na žalovaného.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého

rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

15. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

16. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd popísal obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, zároveň citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vyporiadava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

17. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. V reakcii na dovolacie argumenty žalovaného dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalovaný preto neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). V danom prípade odvolací súd jasným, zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom vysvetlil, z akých dôkazov mal preukázanú existenciu konkludentnej dohody účastníkov o spoluúžívaní nehnuteľnosti. V uvedenom smere poukázal na skutkové zistenia súdu prvej inštancie, najmä výpovede svedkov Q. Š., X.. B. Š., X. Z. a Q. Q. (viď bod 39., 40., 43., 44. rozsudku okresného súdu) a v konečnom dôsledku aj na niektoré tvrdenia samotného žalobcu. Odvolací súd dal vo svojom rozhodnutí aj zrozumiteľnú odpoveď na kľúčovú právnu otázku, ktorou bola v danom spore otázka začiatku plynutia premlčacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia a prezentoval aj presvedčivé úvahy ako k prijatým právnym názoromospel. Tvrdenia žalovaného v odvolaní, týkajúce sa absolútnej neplatnosti údajnej dohody o budúcom prevode nehnuteľnosti na žalobkyňu neboli pre meritorne posúdenie veci rozhodujúce a preto im ani odvolací súd nemusel venovať pozornosť. Z uvedených dôvodov dovolací súd rozhodne nemôže súhlasiť s

dovolacími námietkami žalovaného, že závery súdov nižších inštancií sú svojvoľné a arbitrárne. Práve naopak, tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd poskytli žalovanému dostatočné odpovede na všetky ním vznesené rozhodujúce otázky.

18. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

19. Dovolací súd v súvislosti s námietkami žalovaného, týkajúcimi sa vykonávania dokazovania a správneho zistenia skutkového stavu uvádza, že podľa § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neudržateľné, nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd pritom pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

20. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil. Navyše, keďže v danej veci okresný súd rozhodol medzitýmnym rozsudkom v bode 99. svojho rozhodnutia náležitým spôsobom vysvetlil prečo z hľadiska princípu procesnej ekonomie nevykonal ďalšie dokazovanie.

21. Zo žalovaným formulovanej dovolacej námietky, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je založené na iných záveroch ako rozhodnutie súdu prvej inštancie (keďže tento priamo podriadil zmluvný vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným pod ustanovenia § 853 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka za aplikácie analógie práva) dovolací súd vyvodil, že žalovaný namieta aj „prekvapivosť“ rozhodnutia odvolacieho súdu. Táto skutočnosť sa vo všeobecnosti považuje v judikatúre najvyššieho súdu za vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP .

21.1. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Citované ustanovenie je odrazom princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktorý tvorí súčasť princípu právnej istoty a práva na spravodlivý proces. Jeho účelom je zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí odvolacími súdmi, t. j. „prekvapeniu“ účastníkov konania v prípade možného iného právneho posúdenia veci odvolacím súdom bez toho, aby im bolo umožnené vyjadriť sa k použitiu iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce (I. ÚS 736/2016). Predvídateľnosť súdnych rozhodnutí sa

prejavuje v tom, že odvolací súd v prípade meritórneho rozhodnutia o odvolaní ešte pred vyhlásením rozhodnutia oboznámi sporové strany so svojím v konaní ešte nevysloveným právnym názorom, ktorý je odlišný od právneho názoru uvedeného v rozhodnutí súdu prvej inštancie, a vytvorí stranám priestor, aby mohli k tomuto právnemu názoru zaujať stanovisko.

21.2. Aplikácia ustanovenia § 382 CSP odvolacím súdom však prichádza do úvahy výlučne za splnenia dvoch kumulatívnych podmienok, a to 1/ ak žalobou uplatnený procesný nárok treba posúdiť podľa celkom iného („nového“) právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ale iného jeho ustanovenia (iného paragrafu alebo iného jeho odseku), a 2/ ak toto iné zákonné ustanovenie je rozhodujúce pre meritórne rozhodnutie, t. j. že má byť právnym základom, pod ktorý treba subsumovať skutkový stav zistený súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) alebo po doplnení dokazovania odvolacím súdom (§ 384 CSP). Ak nie je splnená čo i len jedna z vyššie uvedených podmienok, odvolací súd nemá povinnosť postupovať v zmysle § 382 CSP, z čoho potom vyplýva, že jeho rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé a takýto jeho postup nemôže viesť k vade zmätočnosti a založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP (porov. 3Obdo/1/2019).

21.3 Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že v danom prípade odvolací súd nebol povinný postupovať podľa § 382 CSP a vyzývať strany na vyjadrenie k možnému použitiu iného ustanovenia právneho predpisu, tak ako v dovolaní namieta žalovaný, pretože odvolací súd žalobou uplatnený nárok právne neposúdil podľa takého ustanovenia právneho predpisu, ktoré by pri doterajšom rozhodovaní vo veci nebolo použité. Súd oboch nižších inštancií na prejednávanej vec aplikovali ustanovenie § 451 Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení v spojení s ustanoveniami Občianskeho zákonníka o premŕčaní (§ 100, § 101 a § 107). Porovnaním oboch rozhodnutí súdov nižších inštancií je zrejmé, že odvolací súd v danom prípade nepoužil žiadne „nové“ ustanovenie právneho predpisu, ktoré by doteraz nebolo v konaní použité, resp. ku ktorému by strany nemali možnosť v doterajšom priebehu konania zaujať svoje stanovisko. V konečnom dôsledku ani dovolateľ netvrdil, že by v merite veci bolo odvolacím súdom aplikované iné ustanovenie, než aké už bolo aplikované súdom prvej inštancie. Pokiaľ namieta, že odvolací súd „priamo podriadil zmluvný vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným pod ustanovenia § 853 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka za aplikácie analógie práva“ dovolací súd dáva dovolateľovi do pozornosti, že presne takto isto právne kvalifikoval neformálnu konkludentnú dohodu o bezodplatnom užívaní aj súd prvej inštancie (bod 90. až 93. rozsudku okresného súdu). Ani z uvedeného pohľadu nemožno preto súhlasiť s námietkou prekvapivosti napadnutého rozhodnutia.

21.4. So zreteľom na uvedené (pod bodmi 11. až 21. tohto rozhodnutia) dovolací súd uzatvára, že žalovaný neopodstatnene vytýka, že odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom porušil jeho právo na spravodlivý proces tým, okrem iného aj tým, že nepostupoval v zmysle § 382 CSP a v dôsledku toho je jeho rozhodnutie zaťažené vadou prekvapivosti. Preto prípustnosť dovolania žalovaného z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno vyvodiť.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

22. Žalovaný ďalej vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za takúto označil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MCdo/16/2011, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 479/2015, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/61/2011, rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/355/2001 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/507/2014.

23. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho

zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

24. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

24.1. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil.

24.2. S prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky pod tento pojem nespádajú (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/129/2017). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Pokiaľ teda ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP), je potrebné aby odvolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

25. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritornému prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

26. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

27. Samo tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP; relevantným je až zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľky o odklone dovolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

28. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalovaný považuje ako nesprávne právne posúdenú otázku „...začiatku plynutia premlčacej lehoty v prípade vynaloženia investícií do cudzej nehnuteľnosti bez právneho dôvodu...“. Už na uvedenom mieste považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že súdy nižších inštancií posudzovali predmetnú otázku v spojitosti so skutkovými zisteniami v danej veci, a to predovšetkým s tým, že nehnuteľnosť žiadateľom o vydanie bezdôvodného obohatenia, t.j. žalobkyňou bol (spolu)užívaná.

29. Dovolať vymedzil právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MCdo/16/2011, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 479/2015, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/61/2011, rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/355/2001, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/507/2014). Po konštatovaní prípustnosti dovolania dovolací súd pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzených právnych otázkach.

30. V rozsudku sp. zn. 1MCdo/16/2011 z 11. decembra 2013 Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v prípade, „ak plnenie spočívalo v investíciách do cudzej nehnuteľnosti, vzniká vlastníkovi nehnuteľnosti bezdôvodné obohatenie v okamihu, keď došlo k zhodnoteniu tejto nehnuteľnosti (k tomu porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 29. januára 2003 sp. zn. 25Cdo/355/2001) a od tohto okamihu začína plynúť aj objektívna premlčacia doba v zmysle § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Dovolať súd preto súhlasil s názorom súdov obidvoch nižších stupňov (oproti názoru Generálneho prokurátora Slovenskej republiky prezentovaného v mimoriadnom dovolaní), ktoré v posudzovanej veci začiatok plynutia tejto premlčacej doby odvíjali od okamihu ukončenia rekonštrukčných prác žalobcami na predmetnej nehnuteľnosti“.

V náleze sp. zn. III. ÚS 479/2015 zo 6. októbra 2015 sa ústavný súd zaoberal otázkou možnej spojitosti (príčinnej súvislosti) medzi spomínaným rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 1MCdo/16/2011 z 11. decembra 2013 a namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Dospel pritom k záveru, že „dôvody napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem. Toto rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, nevyhodnocuje nové dôkazy a právne závery, konštatuje dostatočne zistený skutkový stav, k čomu najvyšší súd dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03)“.

Pokiaľ žalovaný v súvislosti s namietaným odklonom poukazoval na „rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/61/2011“, odhliadnuc od toho, že predmetné rozhodnutie nedoložil, dovolací súd štetím prostredníctvom registra súdu zistil, že v danej veci najvyšší súd vôbec nerozhodol meritórne, ale tzv. „inakom“ a preto sa odkaz žalovaného na uvedené rozhodnutie k problematike danej ním vymedzenou otázkou vôbec nevzťahuje.

V uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/507/2014 z 28. apríla 2015 sa najvyšší súd otázkou meritórnou pre rozhodnutie, a síce „premlčaním práva na vydanie bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v zhodnotení nehnuteľnosti v dôsledku investícií urobených nevlastníkom na základe dohody a prísľubu spoločného bývania, zaopatrenia a dochovania, ktorý odpadol...“ nezaoberal (viď. str. 9 uznesenia najvyššieho súdu; „...dovolať súd sa samotnou správnosťou prijatých právnych záverov nižších súdov nezaoberal...“). Napriek uvedenému však v závere svojho rozhodnutia poukázal na judikaturu najvyššieho súdu, podľa ktorej „vynaložením investícií do cudzej nehnuteľnosti bez právneho dôvodu vzniká vlastníkovi bezdôvodné obohatenie (v rozsahu zhodnotenia nehnuteľnosti) k okamihu, kedy ku zhodnoteniu došlo, teda kedy sa majetkový stav vlastníka zvýšil o hodnotu zodpovedajúcu zvýšeniu hodnoty veci. Bezdôvodné obohatenie sa premlčuje v dvojročnej premlčacej lehote. Táto začína plynúť odo dňa investovania peňazí do domu“.

Z rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu je známe, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/507/2014 z 28. apríla 2015 bolo predmetom ústavnoprávneho prieskumu, pričom Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. I. ÚS 548/2015-29 zo dňa 17. októbra 2016 uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo/ 507/2014 z 28. apríla 2015 a rozsudok

Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/536/2014 z 20. mája 2014 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Uviedol pritom, že „...v prípade hodnôt vynaložených na cudziu nehnuteľnosť pohľadávkou z bezdôvodného obohatenia nie je hodnota vynaložených prostriedkov, ale rozdiel medzi hodnotou nehnuteľnosti pred adaptáciou a po nej, pretože podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí byť vydané všetko, čo bolo nesprávne získané (rozhodnutie č. 26/1975, 5 s. 144 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). Účelom vynaloženia týchto nákladov bolo (spolu)užívanie predmetného rodinného domu sťažovateľkou, ktoré sa skončilo jeho predajom tretej osobe. Lehoty na vrátenie tohto plnenia sa odvíjajú nie od jeho poskytnutia, ale od vzniku zodpovednostného vzťahu a bezdôvodného obohatenia, t. j. od času, keď právny dôvod plnenia dodatočne odpadol (I. ÚS184/2015). Na určenie začiatku plynutia premĺčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia tak nebol okamih zhodnotenia predmetnej nehnuteľnosti, ale deň, keď sťažovateľke bolo znemožnené predmetný rodinný dom užívať.....Z toho vyplýva, že východiská všeobecných súdov (okresného súdu a krajského súdu), na základe ktorých malo dôjsť k premĺčaniu sťažovateľkou uplatneného nároku z titulu bezdôvodného obohatenia pre zjavné uplynutie subjektívnej i objektívnej premĺčacej doby, sú chybné, resp. arbitrárne, v rozpore so skutočnosťou a s § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, lebo nerešpektujú základný zmysel tohto ustanovenia, ktorým je (aplikujúce uvedené na nároky vzniknuté z bezdôvodného obohatenia) predovšetkým účinná ochrana poškodeného, na úkor ktorého sa obohatila iná osoba.

31. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalovaným, neodklonil v nastolenej otázke (viď bod 28) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú v danom prípade predstavuje predovšetkým vyššie uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1MCdo/16/2011.

31.1. Zo skutkového stavu v danej veci v podstate vyplýva, že žalobkyňa spolu so svojim bývalým manželom v rámci rekonštrukcie nehnuteľnosti žalovaného vynaložili určité investície na dokončenie podkrovných priestorov za účelom vytvorenia bytu. Zrekonštruovaný byt následne so súhlasom žalovaného užívali. V okolnostiach danej veci súdy nižších inštancií dospeli záverom, že žalobkyňa spolu s manželom uzatvorili so žalovaným konkludentnú dohodu o bezodplatnom spoluužívaní podkrovných priestorov jeho nehnuteľností, ako samostatnej bytovej jednotky. Z vykonaného dokazovania bolo ďalej preukázané, že žalobkyni bol znemožnený výkon jej spoluúčasti k nehnuteľnosti žalovaného počnúc 1. aprílom 2015, kedy došlo k výmene vstupných zámkov a k jej odsťahovaniu sa zo spoločnej domácnosti. Na základe takto zisteného skutkového stavu tak, súd prvej inštancie ako aj odvolací súd vec právne posúdili tak, že k vzniku bezdôvodného obohatenia žalobcu došlo okamihom, keď žalobkyni bolo znemožnené spoluúžívanie nehnuteľnosti dňom 1. apríla 2015, kedy došlo k jej odsťahovaniu zo spoločnej domácnosti a k výmene vonkajších zámkov žalovaným. Za nesprávny označili názor žalovaného, že už okamihom zhodnotenia jeho nehnuteľnosti investíciami žalobkyne vzniklo mu na úkor žalobkyne bezdôvodné obohatenie. Dôvodom poskytnutých investícií žalobkyňou, ktorými bola zhodnotená nehnuteľnosť žalovaného (rekonštrukčné práce za účelom vytvorenia mezonetového bytu) bola totiž dohoda účastníkov o spoluužívaní nehnuteľnosti. Ak potom žalobkyni bolo znemožnené jej spoluúčasti právo v časti spornej nehnuteľnosti tým, že došlo k výmene zámku na vstupných dverách, odpadol aj právny dôvod, na základe ktorého do nehnuteľnosti investovala a až uvedeným okamihom žalovaný získal bezdôvodné obohatenie na úkor žalobkyne. Z uvedeného vyplýva, že na určenie začiatku plynutia premĺčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia pri investíciách do cudzej nehnuteľnosti súdy nižších inštancií nepovažovali za určujúci okamih zhodnotenia predmetnej nehnuteľnosti (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1MCdo/16/2011), ale deň, keď sťažovateľke bolo znemožnené predmetný rodinný dom užívať a to z toho dôvodu, že žalobkyňou (spolu)užívala zrekonštruovanú nehnuteľnosť. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd prijatými právnymi názormi neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu z toho dôvodu, že vo veciach na ktoré poukazoval žalovaný/dovolateľ nešlo o situáciu, aká nastala v preskúmvanej veci, keď boli do cudzej nehnuteľnosti investované vlastné finančné prostriedky a súčasne bola táto žiadateľom o ich vydanie, teda žalobkyňou aj (spolu)užívaná. O správnosti a ústavnej konformnosti tohto výkladu svedčí už spomínané rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 548/2015-29 zo dňa 17. októbra 2016 (viď bod 33. tohto rozhodnutia).

32. Pre úplnosť dovolací súd ešte uvádza, že pokiaľ dovolateľ poukazoval aj na závery vyplývajúce z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/355/2001 predmetné skutočnosti nemožno považovať za ustálenú súdnu praxu dovolacieho súdu tak, ako to už bolo najvyšším súdom viackrát judikované (viď bod 27. a 27.1.).

33. S poukazom na uvedené pod bodmi 25. až 35. dovolací súd nepovažoval ani ďalší žalovaným uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP za dôvodný, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v dovolateľom nastolenej otázke (bod 28. tohto rozhodnutia).

34. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

35. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.